

Het Nationale Gesprek

Een oproep van mediators met gevoel voor maatschappelijke verantwoordelijkheid

oproep

In deze bijdrage wordt een impressie gegeven van het mediatorsinitiatief *Het Nationale Gesprek* dat plaatsvond in een tiental Nederlandse gemeenten.

Het idee voor Het Nationale Gesprek

(HNG) werd geboren in 2015 als reactie op de internationale aanslagen en de gevolgen daarvan die de initiatiefnemers zien in de Nederlandse samenleving. Mensen die elkaar niet kennen en elkaar ook niet gemakkelijk zullen ontmoeten, hebben wel meningen en oordelen over elkaar, die vaak niet positief zijn. Onbekend maakt onbemind. Ook mediators zoeken naar een antwoord op de toenemende tweedeling en de negatieve gevolgen. Een groep mediators besloot daarom zelf iets te ondernemen: we zijn immers verbinders van beroep?

Organisatie

Het Nationale Gesprek is een manier om in gesprek te gaan over latente en manifeste maatschappelijke spanningen die tot conflicten tussen mensen kunnen leiden door intolerantie en discriminatie. Het onderscheidt zich van andere dialoogvormen doordat niet vanuit een inhoudelijk thema wordt vertrokken maar vanuit het menselijk contact. Het doel is kennismaken van mens tot mens.

De initiatiefnemers richtten hiertoe de Stichting Het Nationale Gesprek op, die van de Belastingdienst als erkend goed doel de ANBI-status heeft gekregen (zie verder www.hetnationalesprek.nl). HNG bracht mensen daarover lokaal met elkaar in gesprek tijdens een ontmoeting van mens tot mens, dwars over de scheidslijnen heen van maatschappelijke tweedeling. Mediators traden op als de professionele en onafhankelijke begeleiders van de gesprekken. Ruim honderd MfN-mediators gaven zich in de periode 2016-2019 op als belangstellende voor deze rol.

Proces

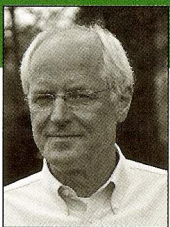
Als werkvorm werd op lokaal niveau de assistentie gezocht van de burgemeester, ook verbinder van beroep. Hij of zij nodigde burgers boven de achttien jaar uit door middel van een representatieve steekproef. Als regel gingen ongeveer 15 tot 25 bewoners op de uitnodiging in. De gesprekken vonden plaats in groepjes van vijf mensen, die door mediators begeleid werden.

In de periode 2016-2019 hebben in tien gemeenten dergelijke gesprekken plaatsgevonden (te weten in Gouda, Wassenaar, Helmond, Bergen op Zoom, Moolenaar, Zwijndrecht, Kampen, Zeist, Haarlem, Katwijk). In de volgende alinea's staan enkele reacties van deelnemers in de verschillende gemeenten.

Martine

Martine is vrijwilliger en kreeg van de burgemeester een brief met een uitnodiging voor Het Nationale Gesprek. Ze vond het een interessant initiatief en besloot te gaan, samen met haar man. Wat ze leuk vond is dat de deelnemers zichzelf persoonlijk huiswerk gaven:

- minder snel oordelen;
- elkaar begroeten,
- kleine gesprekjes voeren, bijvoorbeeld in de rij bij de supermarkt;
- attent zijn voor anderen;
- aandacht voor je burens;
- omgaan met andere culturen, bijvoorbeeld door oogcontact te maken;
- aanspreken op gedrag.

Piet Jeuken is bedrijfs-socioloog Arbeid & Gezondheid en Stressmanagement bij Jeuron BV/O-LENG. Hij is MfN, IMI, rechtbankmediator en voorzitter van het bestuur van de Stichting Het Nationale Gesprek.

Saloua

Saloua is van Marokkaanse komaf. Nadat ze zonder diploma van school was gegaan leefde ze jarenlang in een wereld van drugsverslaving, prostitutie en thuisloosheid. Nu is ze een alleenstaande moeder met zeven kinderen. 11 september 2001 was een keerpunt voor haar. 'Plotseling werd ik aangesproken als moslima', vertelt Saloua. Ze ging de koran bestuderen, werd moslim en ging uit overtuiging een hoofddoek dragen. En vanaf dat moment kreeg ze complimenten voor haar Nederlands. Saloua studeert nu Sociale Studies, en gaat daarna verder met Liberal Arts and Sciences.

'Het Nationale Gesprek heeft mij mooie ervaringen opgeleverd', zegt Saloua. 'Een Nederlands echtpaar dat ik ontmoette zei me dat zij voortaan anders tegen moslima's met een hoofddoek aankijken, dankzij mij.'

Herman

Ook Herman ontving een brief van de burgemeester. Of hij wilde deelnemen aan Het Nationale Gesprek, met koffie, broodjes en soep. Het zou volgens de uitnodiging over koetjes en kalfjes mogen gaan, maar ook over belangrijke en moeilijke dingen. 'Dat is mooi', dacht Herman. Hij had nog wel een appeltje te schillen met de gemeente. Over afspraken en klachten waar hij niets meer van hoorde. Bij de soep en de broodjes raakte hij al gelijk in gesprek.

'Bij ons aan tafel werd het centrale thema als vanzelf: eenzaamheid', vertelt hij. 'Het raakte mij enorm hoe kwetsbaar men zich durfde op te stellen. Ik weet heus dat eenzaamheid bestaat, maar nu zat ik naast iemand die daar zelf over vertelde! Het was bepaald geen gesprek over koetjes en kalfjes.' Herman vond het bijzonder. 'Dat het fijn zou zijn als er veel meer mensen dit gesprek kunnen voeren, is een open deur.'

Frank

Frank is een eenzame man die weer aansluiting zoekt bij de maatschappij. Na een getraumatiseerde jeugd met een zware drugsverslaving gedurende vele jaren, is hij nu vijf jaar clean. Frank: 'Ik ervaar de gesprekken als spannend en positief. Ik voel me soms de mindere van anderen, maar hier voel ik me juist gezien en gelijkwaardig.

Er wordt vooral geluisterd. Het zijn gesprekken en geen discussies.'

Als hij de deelnemers aan Het Nationale Gesprek nu weer op straat ziet, maken ze een praatje. Het geeft hem het gevoel dat hij er weer meer bij hoort.

Is er toekomst voor Het Nationale Gesprek?

Na vier jaar HNG kan de balans worden opgemaakt. De meeste deelnemers zijn enthousiast over het initiatief en over de opgedane persoonlijk-

Een open deur: het zou fijn zijn als er veel meer mensen dit gesprek kunnen voeren

ke ervaringen tijdens de gesprekken. Aan het eind van een eerste gesprek bestond meestal behoefte aan een tweede gesprek, om over concrete onderwerpen door te praten en/of om iets met elkaar te gaan doen. De HNG-mediators stimuleerden de deelnemers en de gemeente om dit op eigen kracht te organiseren, of om aan te sluiten bij bestaande initiatieven in de gemeente. De samenwerking tussen de mediators en de gemeente wordt positief gewaardeerd.

Er zijn ook een aantal kanttekeningen te noemen, die tot nadere bezinning over de HNG-aanpak leiden. Zo is het faciliteren van HNG voor gemeenten niet vanzelfsprekend. De focus bij gemeenten is meestal een onderwerp of thema, niet het kennis maken van mens tot mens. Per gemeente werden gemiddeld vierhonderd tot tweeduizend mensen uitgenodigd, waarvan er vijftien tot twintig kwamen opdagen. Een matige respons dus. De gemiddelde leeftijd was 50+ en er kwamen overwegend witte positief gestemde Nederlanders. De representativiteit schoot dus tekort.

Oproep

De Stichting Het Nationale Gesprek concludeert dat er onvoldoende balans is tussen inspanning en resultaat. Het bestuur roept mediators op hierover mee te denken en in actie te komen. Reacties zijn welkom op piet@hetnationalesprek.nl.

